

Zeitschrift: Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum
Herausgeber: Litteris Conradi Orellii et Soc.
Band: - (1748)
Heft: 11

Artikel: V.C. Iani Adamantii, Itali, epistolarum ad Iac. Christophorum Beckium, [...] fragmenta, quibus egregiae observationes criticae continentur
Autor: Beckius, J. Christophorus / Adamantius, Janus
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-394627>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Siehe Rechtliche Hinweise.

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. Voir Informations légales.

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. See Legal notice.

Download PDF: 21.05.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

V. C.

JANI ADAMANTII, *Itali,*

Epistolarum

ad

JAC. CHRISTOPHORUM BECKIUM,

Theologum Basileensem

F r a g m e n t a ,

Quibus egregiæ Observationes Criticæ
continentur.

J. C. BECKIUS Lectori eruditio salutem.

Miseram ego ante biennium & quod excurrit ad insignis Eruditionis Virum Italum, quem quia latere honeste quam per omnium ora volitare maluit, JANI ADAMANTII nomine occuliavi, Epistolas S. S. Patrum Apostolicorum, Clementis, Ignatii & Polycarpi, quas græce & latine cum variorum, ac suis in Clementem, adnotationibus, A. 1742. 8. edi curavit Vir Cel. ac pl. Vener. Joh. Lud. FREY, S. S. Th. Doct. & Prof. Eam Editionem Basileensem, tanquam elegantissimam, ac,

Tom. III,

X

fi

si quæ alia, cedro dignam, laudabat amicus meus
 summopere. Verba ejus sunt hæc: Venio nunc
 tandem ad munus tuum: Quo quidem munere,
 cave putas aut proficisci abs te quidquam, aut
 accidere mihi gratius potuisse. Hujus partem al-
 teram, videlicet accuratissimam istam & nitidissi-
 mam Editionem Patrum Apostolicorum, seposui
 per otium his, quæ proxime futuræ sunt, æstivis
 feriis legendam & fruendam, nec tamen potui co-
 hibere me, quin uno confessim haustu præripe-
 rem egregiam Præfationem: nihil illa fieri potest
 doctius nec magis judicii plenum, neque probitatis.
 Itaque Auctorem ejus deamo, proque meritis ve-
 neror ac facio plurimi. Quam placuit, quod pru-
 denter in primis & accurate fertur adversus τὸς
 πατερομάς γαστρας! invisos profecto mihi, ut cum Lu-
 cilio dicam: tanquam Rhondes Icadionque. Etenim,
 quis furor, ô Cives! cum Romani suos Majores,
 per quos Imperium e modico tale ac tantum ac-
 ceperant, laudando nunquam satiari posse videan-
 tur, esse apud nos, qui contra instituant, & Vi-
 ros, quorum laboribus, vigiliis, doctrina, pericu-
 lis, sanguine, christiana Res in eam, quam habe-
 mus nunc, amplitudinem adducta est, nedum lau-
 de, contumelia atque insultibus prosequantur;
 quid est, inquam, furere, si hoc non est? Pa-
 tres ego sicut amo plurimum, iisque delector,
 sumque semper delectatus; ita gaudeo mirabiliter,
 quoties pietate posteriorum abire protectos a Mo-
 morum injuria video. Hactenus ille. Miseram
 porro Viri Clariss. mihi que in paucis Cari, An-
 tonii BIRRII, Prof. Ling. Græc. in Acad. nostra
 dignissimi animadversionum in B. Clementis Epi-
 stolas ἵπιφυλλίδεων, A. 1744. editum, quod Jano
 Ada.

Adamantio adeo placuit, ut hæc ad me scriberet.
 De Bitriano autem γεύματι quid ego dicam quæris;
 legi semel, iterum ac tertio, cum amore ductus
 argumenti, tum elegantia illius operis, & erat qui-
 dem scriptio plane ad palatum meum, etenim er-
 ga veteris Ecclesiæ Patres peculiari sum studio, at-
 que omnem, qui ad eorum scripta confertur labor,
 mirum profecto in modum amo: ipse in eadem
 palæstra fortasse non segnis omnino. Hunc autem
Clementem & nativæ caussa vetustatis diligo, &
 sane vel ob frequens quod subinde interserit ταπει-
 νοφρονεῖτε, cuius etiam est aureum istud: ταπεινο-
 φρονθντων γάρ ἐστιν ὁ Χριστὸς. At Birrii Libellus, ut
 verbo dicam, perplacuit: Ingenii est plenus,
 doctrinæ, Judicij, acuminis, jucunditatis, peritiæ
 Criticæ, denique ut verbis utar tuis, unguis pla-
 ne præmorsos qui sapiat. Unde etiam facile appa-
 reat, quantum accesserit Academiæ vestræ, quod
 Vir talis provinciam in ea sit natus, græcas
 literas profitendi. Quam rem ut Deus illi & Viro
 Clarissimo & summo Amico meo bene ac felici-
 ter evenire velit quæso ac precor. Hæc Janus.
 Hinc occasio mihi oblata est, cum de aliis, tum
 de πολυθρυλάκτῳ in primis Clementis loco, qui Cap.
 45. Epistolæ prioris exstat, ex Viro Doctissimo
 quærendi. Verba B. Viri hæc sunt pag. 68. edit.
 Basil. Τίνες δὲ οἱ τῶντα δράσαντες, οἱ συγητοὶ καὶ
 πάσοις κακίαις πλήρεις, εἰς τοσῦτο ἐξήρισαν θυμό,
 ὃς τὰς ἐν δοκίᾳ καὶ ἀμώμῳ προθέτεις δελέουντας τῷ
 Θεῷ εἰς αἰκίαν περιβαλεῖν. De hoc, quid ad me scrip-
 serit Amicus meus non invito ipso heic tuis ocu-
 lis subjicere volui, non dubitans, quin & singu-
 larem mecum Eruditionem admiraturus, & inspi-

tutum meum probaturus sis, sic ergo ille in Literis prid. Octobr. 1746. ad me datis:

Nunc veniam ad Clementis locum, quo ajebas in literis datis a. d. non. Maji anni superioris, te atque Birrium torqueri; Percunctabar is vero sententiam meam, nempe de verbo illo ἐξήργαν, quod est Cap. 45. Epistolæ prioris: cum enim, ajebas, ἐξήργαν non sit vox græca isti loco apta, quæritur an non Hesychianum ἐξήργαν ab ἐξαιρε derivatum reponi possit. Ad hæc igitur paucis. Nam ut, quæ volebam, plura ex meis observationibus ad Clementem vobiscum communicem, haud vacat nunc quidem. Ac primum existimo, prudenter a Birrio factum, id est, pro suo more, cum Lectionem Alex. Cod. ἐξήργαν præferentis non est moratus, eademque opera Wottonum improbat mordicus qui receperit, tum si aliquid emendandum, asfentior τὸ ἐξήργαν quod a Boisio est, longe omnibus aliorum conjecturis fore magis ad rem atque scripturæ antiquæ vestigiis multo accommodatius. Itaque sane ista Clementis constructio: εἰς τοσπτον ἐξήργαν θυμός, admodum absuerit ab ea græcorum, quorum est quandoque dicere θυμὸν ἐξαιρεθαι aliquem, denique in eo Birrium laudo præcipue, quod istam Hesychii glosulam ἐξήργαν, ἐξώρμησαν, huc suspicatus est pertinere; hanc enim veram esse Lectionem augurat, quin & ipsissimam Cod. Alex. modo perpetuam & hujus & fere omnium veterum σύγχυσι reputemus τῶν, atque n̄ Literæ; neque vero longe absūm, ut Hesychium credam hoc ipsum Clementis in animo habuisse, cum illa scriberet, cuius inusitatius verbum a se repertum voluerit aperire:

Noſtū

Nostri enim eum grammaticum delectari frequenter expositione verborum, quæ aut apud Auctores Canonicos obscura sunt, aut apud eos, qui videantur Canonicis proximi; quo fuit olim Clemens in numero. Itaque ad summam sic puto legendum, ἐξήργαν.

Si autem quæras de Themate, hoc dicam, videri mihi non ab αἴρω ducendum, unde est ἐξάργω, verum ab illo minus jam usitato verbo αἴρεω f. αἴρεσω, a quo Auctor Etymologici derivari fecit αἴρεσιν & αἴρεσθαι & fortean etiam τὸ Ἀρέλην: vult quidem ratio ab αἴρεσω futuri temporis aoristum fieri ἐξήργαν, non ἐξήργαν. Ceterum Archaismus aliquis fortasse potuerit παραλίγαν produce, sicut apud Homerum & Hesiodum ἐπαυνῆσαι est pro ἐπαυνέσαι, quod Eustathius quidem ait Poëtice factum. Lascaris autem & Virunius; antique. Nisi lego fallor, haud paulo melius. Cum autem αἴρελην, si est ab αἴρεω, dicta sit, διὰ τὸ αἴρμόδιον, ceu propterea πᾶσιν αἴρεσιν. Sic enim Etymologus ille. Jam ipsum verbum oportet intransitive, prout loquimur, significare τὸ αἴρμόζειν, id est αἴρμαδις ἔχειν, bene aptum & compositum ad placendum πρὸς τὸ αἴρεσιν reperiri. Etsi notum etiam transitive dici apud Homerum: αἴρεσαι; quin & αἴρεσθαι & αἴρεσθαι sicut, inquit Eustathius, ὅτου ἐις ποίησιν. Sensu autem haud quaquam alio quam conjungendi, mulcendi, reconciliandi, τὰ αἴρμασθναι τὴν συναίρμασθναι ἦτος ἐις αἴρμονειν ἐλθεῖν, quæ si ad hunc modum ita se habeant cum αἴρεω, ubi de animo dicatur, placido esse atque composito notet: jam idem verbum μετὰ σερπικῆς, ἐξ, unde fiat ἐξήργαν, aptum plane κατ' ἀναλο-

γιας fuerit significandis illis, qui sese præcipites ē statu depelli siverunt, eoque excefferunt, ἐξώρμησαν, uti Hesychius exponit; Itaque Clementis isthuc ad verbum: *in tantum excefferunt, vel abrepti sunt iræ.* Nobis Italis plane simillimum & figura & significatione verbum. Dicimus enim *Scomporsi*: porro sic verteremus hoc totum: *in tanto si scomposeo d'ira.* En quid mihi de tota re videatur: nisi quid vobis aliter.

Pergit Vir doctissimus in alteris, quas Idib. Jul. 1747. ad me dedit: „Volo adhuc te paucis ad conjectatiunculam illam meam de Clementino ἐξηγησαν, quam quod Birrio nostro visam ait doctrinam & ingeniosam; enim vero nimium ille mihi vir dat, cum doctrinam & ingenium tribuit, a quibus abesse me longe sentio: quod autem ut omnino probarem, a se requirere videbantur exempla veterum. Etsi vereor ne sit ineptum, exigua de re loqui uberius, tamen cum vobis cupiam, quantum est quidem in me, satisfacere, cumque Viros doctissimos eosdemque prudentissimos videam aliquando non refugisse ab hoc genere, ut suas ejusmodi conjecturas longioribus Epistolis quasi defensitarent: Quorum Petrus in primis est ille Victorius, nulli, si quid ego judico, neque prudentia, neque doctrina, neque gravitate Vir postferendus: Quin & primos habendus inter signiferos: atque hujus binas memini ac bene longas haberri Epistolas ejusce argumenti: altera ad Antonium Augustinum, ad Hieronymum vero Mercuriale altera: Cum haec, inquam, ita sint, dabitis profecto mihi tu atque Birrius hanc veniam, ne continuo damner a vobis ineptiarum, si aliquanto

quanto diligentius, quam superioribus feci litteris; exponam rationes in ea re meas, saltem & quidem haud paulo meliori jure, his pro me utar Victorii ad eundem Augustinum verbis: Cum alia Epistola quendam Ciceronis tractaret Locum: Sed hæc ipsa quoque, de quibus ego nunc ago, minuta pūillaque sunt, nec tamen omnino in tanto Scriptore negligenda: Principio igitur satis constat inter nos quidem, id verbi ξέργισαν in Clemente omnino corruptum esse, atque sic dicam rejiculum: nec Wottonum moramur, etiam hic suo codici sic hærentem plane ut infans uberibus. Laudamusque potius doctos viros, qui suum ingenium ad emendandum contulerunt: ergo & fatemur ulcus & quærimus opem medicam. Hoc ergo primum, tum & illud deinceps tralaticium est: hujusmodi Scriptorum ulceribus optime adduci medicinam e proximo, quæ scilicet una constet mutata Literula: ut cum is Exempli gr. quem appellavi modo, Victorius, quod legebatur in ad Lentulum Ciceronis: *Illa furta muliebrium Religionum*, fecit hac usus methodo: *illa furia muliebrium Religionum*, quæ verissima emendatio, cujusque sibi gratulatur Socium Ubaldinum Bandinellum, magni tum nominis virum: est quidem a Lambino post repudiata, verum asserta nihilominus a Grævio, prudente hujuscemodi rerum inter paucos. Sic iisdem in Epistolis ex eo quod scripti habebant Codices: *Pactetinis Rei publicæ*, Victorius: *Parietinis Reipublicæ* facile ac vere: suntque, ne multa colligam abs re, non nulla hujus generis illo in elegansissimo Petri Bembi Dialogo de Pulice Virgilii.

Sequitur tertium velut $\alpha\zeta\iota\omega\mu\alpha$: tum vero etiam expeditiorem eo ferre viam, ubi frequens veterum passim Librorum animadvertisatur error permittandis quibusdam invicem Litteris praeter cæteras, minus enim jam iis quidem in Litteris dubitabitur: quod si præterea usu venit etiam peculiariter eo in ipso vetere Libro, unde Auctor promptus in lucem est, cujus de Auctoris concepto Verbo quærimus, ut non semel illius Verbi Litteris commutatis erret, an non probabilis hinc existet multo magis ratio emendandi.

Denique ad omnia hæc si & grammaticus quispiam accedat antiquorum, apud quem illius atque adeo corrupti Verbi aliud simillimum reperiatur & numero & persona & declinatione Verbum ac tempore: unica vero diversum ea littera, qua solent aliqui peccare, cum cæteri passim veteres tum liber archetypus auctoris, cui est opus mederi: exponatur autem ibi a grammatico id verbum sic paulo aliter scriptum, altero, ut mos est, verbo, quod quidem appareat & ad Locum & ad mentem corrupti obscurique auctoris aptissimum; Amabo quid reliquum erit, nisi ut primum, cum sic omnia convenient, exploratus pæne videatur Auctor, unde sibi Grammaticus ritu istius gentis verbum sumserit declarandum, tamen etsi ejus reticuerit nomen; deinde ut si ei verbo, prout scribitur apud eum Grammaticum, analogia certe constet, quæ uti nunc apud suum legitur Auctorem haud quaquam constat, vix dubium sit, quin error unius litteræ haud sane insolens ope veteris Grammatici resarcitur, atque id etiamsi nulla for-
taffe

taſſe occurant alibi exempla ejus verbi ; neque enim ſemper exemplis agi poſſe vel ab ipſo doceatur Birrio, Doctifimo Viro, qui cum apud Clementem ιρύματα ſuaderet legendum pro eo quod nunc eſt ιλίματα, hæc ait : *Non eſt quidem id uſitatum græcis Vocabulum, ſed ἀναλόγως, ἀπὸ τῆς οὐρυματος, uti ιρύμα a οὐρυματος formatur: satis autem conſtat, cuiusmodi verbalia nomina pro ſe quemque ut lubuit, praefente nota, ut ait Horatius, ſignata produxiſſe.* Tum addit, quod veriſſimum eſt : *Unde & in Lexicis utriusque linguae tot unius loci auctoritate nixa leguntur, quæ nemine cordato propterea ſupecta erunt.* Docte etiam Birrius & jure.

Nunc ergo da mihi operam , quæ hactenus præfumſi, num eo cadant, ut non imprudenter existimetur, verum eſſe potuiſſe Clementis verbum τὸ ἔξηγοςαν , quæ mea fuerat in ſuperioribus ad te litteris conjectura. Etsi nunc idem video & Cotelerio ante placuiſſe, ſi quidem Wottono creditur, nam ipſius Cotelerii nullum hac de re dictum memini , quin & lubens animadverti modo etiam vefram Editionem hanc nitidiffimam , qua tuo be neficio potior, eo propendere, videlicet cujus in margine inferiore annotatur legendum τὸ ἔξηγοςαν (quod Junii fuerat) vel ἔξηγοςαν (quod Cotelerii); ut meæ jam poſtremæ ſint hoc in negotio partes, niſi quod ego, ſi meminifli, præterea conabar ad ſuum thema referre, nec inepte , ut opinor, lectionem, quæ mihi præ cæteris aridebat; arridebat autem propter has cauſas, nam primum, ubi ἔξηγοςαν legatur pro ἔξηγισαν, mollillima tum fuerit medicina omniumque laudatissima illa & facilis, ni mirum ex unius immutatione litteræ deinde; eius litteræ in qua veteribus libris mos eſt errare, ſiquidem iis

frequenter & loco , scribi per errorem & versa vice ,
cum apertum aliunde , tum esse testimonio possunt
editiones Aldi , quarum ut est quæque vetustissima ,
ita maxime in ea perversione peccat , neque id ad-
eo magis Typographorum , ut puto , incuria , quam
quod Aldus ipse profiteatur haud quaquam se præ-
ter codices libros emendaturum , quod sane facit
quadam ad Guarinum Epistola Poëtis aliquot præ-
fixa græcis .

Neque alio de fonte sunt hæc apud Hesychium
errata , cum legitur ἀπολιταργῆσαι , quod erat ex
Aristophane legendum ἀπολιταργίσαι , tum & κικλησ-
μὸς pro κικλισμὸς . Hoc enim rectum , ut docti
monuere . Sic διακονῆσαι pro διακονίσαι , κικλίσαι
pro κικλίσκει , & si quæ alia . Ut quod eleganter
Henricum Stephanum memini scribere , observatos
a sese diligenter veluti scopulos , ad quos offendere
librarii solerent , quosque ipse deberet , mul-
to ante prævidens , habere suspectos : unus pro-
fecto hic jure dicatur ex iis scopolis . Veruntamen
quid Libros dico & Librarios , cum hæc & num-
mi conturbent & lapides , plane ut latini Codices (i)
atque (e) : sic in præfatione Plinii , quod nunc est ,
ex Hermolai cumprimis emendatione : *ceu vero ne-
sciam* , fuit in antiquis , Rhenano teste , *ceu Beronis
etiam* , *nis pro nes* : atque hinc fortasse initium fa-
ctum est etiam corrumpendi verbum *aperio* apud
Nonium in *Scapum* , scribendique *Capitio* quod (i) po-
sito pro (e) , obscurataque semel voce , facilis deinde
fuerit lapsus in deteriora . Locus , qui est e Bi-
margo Varronis , in Libro meo sic habet sese :
*Mibi quam dividii stilo nostro Papyrino Lanii scaposca-
pitio novo Partupecticon* , monstrose omnino ut vi-
des

des, ceterum cum *in mendis*, ut ille idem ait Rhe-
nanus, veterum librorum non aliter *sincera lectio lateat*
ac in purgamentis officinarum aurariarum vel argentearum
nobilissima metalla. Ex iis ego ramentis faciebam:
Nili aquam adhibui, dum stilo nostro (f. melius *immisso*)
Papirinos leves scapos aperio novo (*χαρτοπυκτικῶν*.)
Sic ut duæ postremæ voces tertii sint casus. Scindi
autem vel aperiri ad chartas papyrus; Nili aquam
turbidam vim ad eas habuisse glutini: Id Gluti-
num, quod græco intelligatur verbo, recens ac
novum oportuisse accurari, docemur a Plinio
L. 13. c. 12. Neque enim his extra semitam im-
morari par est, quin ut in viam: Illa ergo si vera
sunt; Jam accedet, quod multo magis nos affi-
ciat. Ipse enim, ipse tantæ antiquitatis Liber
Alexandrinus, unde Clementis Epistolæ prodie-
runt, cum sæpe alias commutat literas, tum &
has porro neque in sui modo parte præstantiore,
quæ Vetere constat Novoque Fœdere, verum &
in Clemente, veluti cum prioris Epistolæ c. 1.
καθίσταν habet pro *κατίκεσταν*. Econtra vero c. 28.
ἀφίξω pro *ἀφίξομαι*. Alterius autem Epistolæ c. 10.
ἄλικην pro *ἄλικην*. Etiam alicubi, transfert eas li-
teras, nam prioris c. 39. *μυκτηρίζεσσι* ponit loco
μυκτηρίζοσι. Ut non sit ex τῶν ἀδυνάτων ab eo-
dem fluxisse vitio etiam *ἴξηρησαν* ineptum verbum
pro *ἴξηρησαν*. Adhuc observando res eo adducta ne,
sic ut dicam, præter naturam, neve imprudens vi-
deatur ista emendatio. Sequitur ut quæramus, sit
ne præterea neque incredibilis neque contra ratio-
nem veram; quo quidem jam facit Hesychius,
nempe is grammaticus non solum habet *ἴξηρησαν*,
ἰνσόλιτον alioqui verbum, cuiusmodi sunt ei non
pauca:

pauca: sed & alio exponit verbo notiore, qui glossarum est mos: eo autem ad rem atque rationem Clementis adeo apposito, adeo amissitato, ut nihil supra. Sic enim Grammaticus: ἔξηγοσαν
ἔξωρμυταν. Mihi vero duo hinc oboriebantur, credo item & Cotelerio; primum ut illa summa parilitas utriusque vocis Clementinæ, inquam, & Hesychianæ, quæ una distarent litera, etiam invicem solitæ conturbari: quarumque illa absque dubio, hæc certe non liquido corrupta, pro iudicio foret, hunc ipsum fortasse Clementis esse locum, quem ibi voluerit Hesychius illustrare sua glossula. Quippe doctos viros animadverteram non alia, praeter hanc similitudinis, regula frequenter pervenisse ad vera, quæ sunt apud antiquos, vocum Hesychianarum cubilia, cum is auctorum fere tacuerit nomina. Quo facto & fonte solerter agnito, eosdem egregios viros cum deinde viderem errata scribarum, quibus laborat Hesychius, non raro ad suam originem feliciter emendasse; existimabam itidem e converso licere ab Hesychio Auctores emendari, quibus ille usus videretur; quocunque laborent ii quidem palam, ipse autem erroris non est compertus. Ne sit autem, facit raritas verbi tanta; quod ut nullis testibus convinci potest, ita si ei alicunde conciliari queat analogia, quæ sit apposite conveniens glossæ, non modo tuebitur hæc sese ne moveatur loco, verum & suos ad lares auctoremque suum postulabit apud prætorem quasi postliminio reverti. Nam amabo te, ades dum si Clementis eo loco, pro vitioso, quod nunc legitur ἔξηγισαν, scriptum invenissimus ἔξωρμυταν, quo alterum illud Hesychius exponit, sic εἰς τὸ σύγτονόν τοιούτον θυμόν, quid tum? esset, credo,

pax

pax rebus, nihilque omnino dubitationis criticæ.
 Illustraretur autem locus a nobis vel Budæi ver-
 bis, quæ sunt: ἔξορμᾶν dicitur leo cum irruit in ve-
 natorem vel in aliam feram, aut sane potius ὄρμην
 comminisceremur intelligendam hic loci prout a Sto-
 icis exponitur, impetus quidam animi, Ratione ca-
 rens, qualis Bestiarum est, hinc verbum ἔξορμᾶν com-
 positum, quo Clemens uteretur. Eo in verbo
 possemus dicere cum interprete antiquo ad Aristophanis,
 aut Sophoclis verius, in Phineo τὸ ἔξωρμά-
 τωται præpositionem ἐξ, ut sæpe alias, ἐπίτασιν
 θηλῶν atque inde ἔξορμᾶν impetu ferri inconsulto.
 Plautus & Catullus dixerunt, facere impetum: quapropter
 hoc totum: εἰς τοτέτο ἔξωρμοσαν θυμόν, ex-
 ponni opportere: in tantum irarum impetum elati sunt,
 vel excesserunt; nam structuram eandem hic plane
 reperiri cum illa ut puto Aristophanis: εἰς τοτέτο
 ἐλάνθυθας μανίας, ubi modo verbum immutes pro
 verbo, sententiam ab ea Clementis nihil diversam
 videri, qui alibi, et si alio verbo, tamen eodem sche-
 mate dixerit: ἔξαντιζότιν εἰς ἔριν νῆγος σάσεσ. c. 14.
 Hæc quidem adhuc satis bene; sed enim vero
 nunc aliter accidit, ut non jam istud in Clemente le-
 gatur tantopere appositum ἔξωρμοσαν, verum ip-
 sius loco aliud, scilicet ἔξηρισαν. Corruptum
 quidem profecto; Cæterum unica distans unius
 varietate Litterulæ ab eo ἔξηρισαν, quod auctoritas
 Hesychii testatur, esse alteri nempe illi sic ad Cle-
 mentem facto verbo plane, ut cum veteribus dicam
 Criticis, συναρμότερον νῆγος ὄμοιον: quid ergo inde
 fiet? Opinor hoc, ut, cum quæ uni duorum
 æqualium reperiuntur æqualia, eadem & alteri
 necessario sint æqualia; nil vetet, quominus quæ
 cunque de altero dicta sunt ἔξωρμοσαν, propter
 quæ

quæ aptum esse Clementi posset, omnia jure suo
redeant in alterum ei συναμφότερον, Hesychio aucto-
re, τὸ ἐξήγησαν. Idque adeo Clementi æque cum
ἰξώρησαν accommodum videatur. Ac præterea,
propter eximiam similitudinem vocis, esse illius
germanum haud imprudenter existimetur. Quidnī
autem? Ἐλυμολογία modo constet, propter quam
cum adjuncto suo facile convertatur, ac sint ejus,
quæ Plautus ait: *Utroque versum est ingenium meum;*
ad Te atque ad illum: pro rota me uti licet. Atque
hoc est, uti scis, quod ego tentavi facere (nec se-
cit, quantum scio, Cotelerius) nimirum exemplo
veterum, qui verbis obscuris & singularibus, non
dubiæ autem significationis, themata conjectando
recta circumspiciebant. Idem Etymologo græco
perpetuum est.

Atqui ἐξήγησαν caret exemplis. Primum haud
scio, an jure dicatur exemplo carere, quod & au-
ctore nititur Hesychio, neque ab analogia discre-
pat. Hoc scio equidem late patuisse viam Criti-
cis Hesychii corrumpendi, quod ut inauditum si-
bi quoque in eo verbum occurrerat, continuo
vertere & immutare sunt ausi. Ac deinde, quod
prioribus, ut indictum ore alio respuebatur, cum
postiores, ut fit, ejus exemplum aliquod inqui-
rendo ac ruspando pervestigassent, haud pauca re-
cepta sunt, postulatique de repetundis Critici.
Quod si fors fortuna ferret, ille ut antiquus verbi
semel usurpati auctor, quod longe pluribus conti-
git, ævo periisset, nec posset ad testimonium ci-
tari, jam actum fuerat scilicet! loquor cum do-
ctissimis Viris, quique multo me sciant melius,
quot apud Græcos inveniantur cum dicta semel,

tum

tum sic ingeniose conficta verba, ut in parte totum designetur; quæ quidem ego soleo appellare contorta. Quorum esse possit ἔξηρσαν hoc ipsum factum, si forte, ab ἔχετω. Veluti singulare, ut puto, est Aristophani, πάλεριζε, pro Deum invoca, ut Patrem: ejusdem ἀνωθέλιζες, pro vanum sapiebas: ἐπανθρανίζω, pro sacrifico. Hæc, ut Comica, quo modo solet loqui Pollux, græca tamen. Κεπφωθεὶς Aoristi participium apud Suidam, quasi ἐπαρθεὶς, ac κεκεπφωμέναι in Hesychio ἐπιρρμέναι, utrumque κεκεπφεμαι, quo usus perhibetur ad Atticūm Cicero.

Quædam vix dicta videoas plus semel. Sicuti Aristoteles, cum διεβάλλειν dixisse videtur pro communire, 1. Rhet. 3. ubi de occultanda in dicendo arte præcipiens, alioqui auditorem fieri cautum plusquam sit opus, hæc ait: ὡς γὰρ πρὸς τὸν ἐπιβλεψόντα διεβάλλονται. Quæ sic, ni me fallit, vertenda sunt: *Quippe veluti adversus insidiatorem communiantur, vel, communiant sese.* Nam, quod ibi Victorius exemplum adhibet e Plutarchi Symp. I. 8. & quidem unicum adferri quod possit, nec tamen adeo explicat fortasse commode, hujusmodi poscit sensum; enim vero haud tritum; immo & rārum. Nec tamen idcirco emendandum, ut puto, censebimus Aristotelem: Fecit Muretus, τῆς χρήσεως offensus insolentia, Riccobono probante. Is enim Variarum suarum L. 7. c. 8. διευλαβθῆναι vule legi. Notius quidem pro illo usu verbum, & rei appositorum; at minime propterea præferendum alteri, quod Codicum est constanter antiquorum. Neque enim propter usum fere singularem oportet λέξιν repudiari, cui aliquende aliqua sit αὐαλογία.

Sicut

Sicut *αιδεσαθαι* observat Harpocration sensu peculiari adhibitum a duobus, Lysia, sive alio veterum, ac Demosthene, *αντὶ τῆς μελαπειαθῆναι*.

Unum addam, eo quod, mihi ad hujusce vocis ἔξηγισται perquam facere ἀναλογίαν videatur. Est autem elegantissimum & privum Theocriti, compositum nomen: Adoniaz. Πάραρος hoc versu: τῶθ' ὁ πάραρος τῆνος εἰπ' ἔσχατα γῆς ἔλαβ' ἐνθών. Eo de nomine quid recentiores habeant haud scio, quos non vidi. Vetus Interpres nil admodum ad rem nostram, nisi quod aliunde reddit eleganter, παρηρτημένον τὴν γνώμην. Melior Eustathius in Iliad. ¶. ὁ δὲ παρὰ Θεοκρίτῳ πάραρος - - - γίνεται καὶ παρὰ τὸ αἴρω, ἀλλὰ παρὰ τὸ ἄρω, τὸ ἀρμόζω, οἷονεὶ ὁ παρηρμογμένος. Verum Auctor Etymologici paullo aliter. Modo locus emendetur, ut ratio vult, qui uno deficitur verbo. Postquam enim dixerat de παρήρος, quod facit ab αἴρω, aperte ostendit, velle se deinceps agere de alio nomine, cui Thema sit ἀρμόζω, diversum ab αἴρω. Nec tamen id memorat nomen. Ait enim: καὶ ὁ μὴ κατὰ χῶραν ἔχων αἴρερύτας τὰς φρένας, ἀλλ' αἰωρυμένας, οἷονεὶ ὁ ἄφρων, παρὰ τὸ ἄρω, τὸ ἀρμόζω. Atqui palam, inquam, est, deesse nomen, de quo loquitur, neque id aliud ab hoc Theocriti πάραρος, tacito Auctoris nomine: adeoque legendum, καὶ πάραρος, ὁ μὴ κατὰ χῶραν ἔχων αἴρερύτας τὰς φρένας, ἀλλ' αἰωρυμένας, οἷονεὶ ὁ ἄφρων, κατὰ, τὸ ἄρμόζω. Sic unum distabit Eustathium inter & Auctorem Etymologici (nam cætera sunt eadem) quod, levi sane discrepantia, ille quidem ab ἄρω, hic autem πάραρος facit ab ἄρω. Idem qui, & alibi, dicit fieri posse, ut ab eodem ἄρω, prout valeat etiam.

etiam ἀρέσκω, sit non modo ἀπείλη, verum & ἀπειτήρ, οὐπενες: quod nomen dictionis τῆς πεποιημένης Aristoteles in Poeticis, exemplum habet: Adeo feracem illa Grammaticus facit radicem derivatorum: ut nihil incredibile de ἐξήρησαν.

Ergo ex his, quae dixi adhuc, mea ratio sic est. Ex ἀρῷ, addita præpositione παρὰ esse potest ἡμιμονάδη πρæteriti medii πάρερπος. Idque nomen, etsi nihil a se ipso designans, nisi τὸ μὴ καὶ χῶραν, tamen vel nulla mentione facta τῶν φρενῶν, significat nihilominus, *emotum mente*. Atqui παρὰ & ἐξ æquæ sunt facultatis; notat enim utraque τὴν ἐξω σχέσιν, ut quidem Grammatici autu-
mant. Ecquænam ergo erit Analogia, quæ prohi-
beat, ne, si æqualibus addantur æqualia, cum ea,
quæ remanent, futura sint æqualia? Id est, si ei-
dem themati ἀρῷ præpositio jungatur ἐξ, earum-
dem virium cum παρὰ, ne idem ex integro com-
posito utrinque fundatur sensus? Ut quemadmo-
dum ex ἀρῷ, ἀρμόζω, factum πάρερπος, non solum
emotum significat, sed *mente emotum*; sic ab
eodem themate ductum ἐξαρέω valere queat *excedo mente*. Unde, re satis quæsita, neque Analogia
perimat verbum ἐξήρησαν, ne possit in Clementem
cadere, quam scis meam fuisse conjecturam, atque
τῷ ἐξώρμησαν æquari: & si quis illud opponat Eu-
stathii, ad Iliad. a. εἰπερ ἦν εν χρόνες, οὐ δὲ ἦν ἐξω
ἀναλογίας; jam usus auctore nitatur Hesychio,
non dilutæ sane in hisce rebus auctoritatis. Neque
enim agitur nunc de verbo ad nostrum arbitrium
innovando, atque illi Civitate velut usurpanda.
Eset enim opus eo & argumentis, & quoque te-
stibus. Sed an verbo, quod Hesychius & adserit

& explicat, constare satis Grammatica ratio possit,
eademque haud inopportuna Clementi.

Audi, quod nunc in mentem venit. In Libris M. Ciceronis ad Attic. L. 14. Ep. 10. sic olim legebatur: *Sed, ut scribis, πισόθεμιν magnam cum Antonio.* Ibi Victorius, [hoc utor libenter, quod nemo tractaverit hujusmodi res castiore prudentia, sic, ut eum Grævius jure ac merito dixerit Aesculapium bonorum Auctorum unicum.] Ibi ergo Victorius, non habens, quid τῷ πισόθεμιν corrupto faceret verbo, en quo se contulit! Ait enim: *Videndum est, an debeat emendari πισόθεμιν, ut significare voluerit concertationem Octavii de Cæsar's hereditate.* Nimirum similiter, atque ego in Clemente, in Tullio hic ex facit n. Sed rationem audiamus: Videlicet ex Analogia duntaxat: *Multa sane componunt & complicant nomina cum hac voce Græci.* Nam πηξιπονα dicunt, & πηξινορα, & πηξιφλοια: quare non mirum esset, eos etiam πισόθεμιν dixisse. Quæ cum scripsisset, deinceps exempla fatetur deesse. *In eam tamen adhuc non incidi.* Tum pro sua modestia: nec ullam rem certiorrem afferre possum, sive de sinceritate, sive de sententia hujus aut illius dictionis. Hæc Victorius. Utique professus aperte, vocem exemplo destitui. Attamen haud propterea destitit Vir prudentissimus, neque veritus est, in illis emendatis maxime Libris Florentinis, eam ipsam πισόθεμιν edere, ac vocem adscribere vel Tullio vel Attico, cuius exempla nulla sibi essent in promtu. Eamque emendationem continuo Paullus Manutius arripuit: & qui rejiciunt, non aliud, praeter Analogiæ rationem opposuere, quæ sibi minus apta vide-
retur.

retur. Sic enim Bosius: *Victorius edidit ῥηξόθεμιν.*
Scribendum potius fuit ῥηξίθεμιν. Sic apud Theophrastum: δένδρα ῥηξιφλοια. Etsi neque intentione Bosii videtur perire Victorii conjectura, ubi res inquiratur acutius. Nam exempla compositi nominis, quibus eam ex ipso Victorio Bosius oppugnat, ita sunt facta, ut pars nominis prior alteram regat, adeoque per , non per o complicentur. Nam ῥηξιφλοιον, id quod abruptum habet corticem; ac de aliis item. At qui ῥηξόθεμιν fecit, ut rem diversam ostenderet, ludere videtur potuisse, quasi ad formam τῶν, μιξολύδιος, Lydius non simplex, μιξόθυρ, partim fera, Hermothena, & similiūm. Itaque ῥηξόθεμιν intellexisse, haud quidem rupturam juris: Verum quasi dicas: *jus non jus, abruptum jus, quod armis & rumpendo queratur jus,* utraque parte compositi recta. Nam ῥῆξαι bellicæ quidem rei propria vox: quippe, ut dicam Eustathii verbis: Iliad. B. οὐκεὶ συρρήξαι, οὐκεὶ πραγῆνται πόλεμον φασιν ὁις ῥήτορες, quod Latini rumpere simpliciter. Ut in Eunucio apud Nonium quidem: *cessā buc intro rumpere, ingredi violenter.* Græci voce passiva libentius: ἐκπραγῆνται. Quod si & ῥηγνυμι, & rumpo, ut volunt, æque ab ῥίτω, merito eadem utrique vis. Non igitur abs re, hoc sibi voluisse Atticum eleganter ista voce, quam Cicero approbat: *magnam fore inter Octavianum atque Antonium disceptationem, haud civilem quidem illam, sed ejusmodi, cujus omne jus, θέμις, esset in armis, εἰν τῷ συρρήξας πόλεμον, vel εἰν ῥῆξι.* Ut, cum non ex jure manu consertim, sed mage ferro, rem repetunt: Qua ratione diversa erit Analogia in ῥηξόθεμis, atque sit in ῥηξιφλοιος, & similibus; vel, ut hoc addam, Homerico in illo ῥηξιθώπανσα.

Itaque observatio Boissii alteram tantummodo petit duarum interpretationum Victorii, quæ fuit: *Sive fortasse per hoc Verbum rem ad arma venturam, & contemtis fractisque legibus, armis illos dimicaturos.* Quasi dicenda ῥηξόθεμιν esset, *confactio juris*, una compositi nominis parte regente alteram, sive recta una, altera obliqua. Sed magis, ut puto, accedit ad verum illa, quam priorem idem Victorius attulerat: *ut significare voluerit concertationem Octavii cum Antonio de Cæsar's hereditate.* Etsi mihi, quod liceat dicere, felicior omnino Victorius videtur in restituenda græca voce, quam olfacienda sententia. Veruntamen, quidquid harum sit rerum; finge id compositum sic alioqui carens exemplo apud Hesychium, iisdem plane litteris, inventum a Victorio. Quam vocem, unica fretrus Analogia recepisset, an dubitas, quin confidenter tum denique fuerit asserturus, quasi veram & germanam Tullii? Ego vero non dubito. Is enim sic reputasset: multorum ab Hesychio usque ad nos Auctorum scripta periisse, ex quibus æquum sit arbitrari sumta, si quæ in eo ceu analogia sint, exemplo tamen careant. Quod genus nonnullæ ex iis, quas Eustathius ad περὶ τὴν λέξεις ἴδιαζούσας vocat. Ipsam igitur Analogiam, quæ Victorium solitaria movit, eamdem auctam insuper Hesychii calculo, quo & Victorium par est fuisse confirmandum, ut Cotelerium movisse crediderim ad illiusmodi emendationem Clementis; ita me quidem adductum his, quæ scripsi, perplexit, ut in eamdem insciens pedibus irem sententiam Cotelerii.

Verum

Verum & hoc accedebat, quod quæ reliquias
absque dubio melior est omnibus, emendatio Boi-
sii legentis εξηγθησαν, partim commoda videba-
tur mihi, sed partim etiam incommoda. Et qui-
dem eo commoda, quod minimum abit a lectio-
ne corrupta. Quippe ubi una modo littera addi-
ta, salva res est. Accessione autem, sive adem-
tione litterulæ notum est eleganter vulneribus au-
ctorum consuli. Quemadmodum, si hoc pateris,
existimavi olim haud male emendatum a me Ter-
tulliani locum de *Præscriptionibus*. Ibi de Romana
Ecclesia sic: *Statu felix Ecclesia, cui totam doctrinam*
Apostoli cum sanguine profuderunt. Cumque Rigal-
tius edidisset: *Ista quam felix Ecclesia.* Mihi cum
aptius tum proprius videbatur legi: *Statu felix Eccle-
sia.* Sic enim ad amissim, quæ sequuntur: *cui*
totam doctrinam Apostoli cum sanguine profuderunt.
Movebarque eo magis, quod aliquando errare
hac in ipsa voce scriptos Codices animadverteram.
Habeo enim satis bonum Exemplar Nonii, manu
exaratum, in quo cum ad vocem, *Statu, No-*
nius: Statu positum pro Semine. Exemplum deinde
petitum ex Actii Telepho consimili errore subscri-
ptum videas: *Profecto haud quaquam est ortus mediocri*
statu. Alterum vero ex ejusdem Actii Pelopidis
testimonium ibi additum, quod in editione (hac
enim utor) Juniana, legitur: *Nam me heredem ex*
suo esse conceptum satu ut argumenta redigunt animum
& commovent. Meus Liber magis apposite ad
spem emendandi: *Nam me ut heredem ex tuo esse*
conceptum satu, & argumenta redigunt animum &
commovent. Unde modo ex herede facias, credim,
antiquo more, omnia perbelle fluent: *Nam me ut*

credim ex tuo esse conceptum satu, & argumenta redi-
gunt animum & commovent.

Sed, ut ad Boisium, hanc illius emendatio vir-
tutem habet; facilitatis, inquam, & dexteritatis.
Attamen, ut puto, rursus etiam nonnihil incom-
modi. Qualenam vero istuc? Dicam, ut sentio;
Non admodum facta, e meo quidem animo, ad
sensem Clementis haec vox ἐξίρθησαν, quam alio-
qui Boisius adeo concinnam attulit. Quare? Ec-
cum! Etenim θυμὸν eo Clementis loco certe ita
accipimus: nec illam quidem ἀρχεσταν, ut Stoici
solent, at vehementem, sicut in his Comici: νέφ
Ἐυριπίδη θυμέρεια. Ac ratio θυμὸς est ad iram
apud Xenophontem haec: ὅτι εἰς θυμὸς ἵππω,
ὅπερ ὁργὴν αὐθρώπῳ. περ. ιππ. Iræ autem minus
profecto videtur convenire verbum ἐξάρσεων,
quo melius utaris, ubi de fastu sit atque superbia
sermo, aut perturbatione alia sic efferente ani-
mum, ut attollat: cum ira efferat magis transver-
sus παρὰ φύσιν, quam sublimes. Ac tioster qui-
dem, prō sua copia, verbo utitur, de superbia,
etiam ἐπάργεσθαι, cap. 21. assimili quidem illo,
sed patente latius: αὐθρωποῖς ἀφροσὶ καὶ ανόητοῖς,
καὶ ἐπαργωμένοῖς καὶ ἐγκαυχωμένοῖς ἀλαζωνεῖα. Enim-
vero ἐπάργεσθαι extolli æque significat & efferri tra-
mite; adeoque ad omnes perturbationes patet.
Inde fortasse, quod idem verbum aliquando va-
let, esse attonitum, vel exterrari. Ut in Aristoph.
Neb. Σὺ δὲ αὐδρὸς ἐκπεπληγμένης καὶ φανερῶς ἐπηρμέ-
νε. Sed in eodem Dramate, ἐπάργειν haud male
conversum video, circumvenire: ἀλλ' αὐδρὸς ἀγροικοῦ
καὶ γέροντος ἐπήρατε: Frischlinus: Me circumveniebatis
rusticum & senem. Cumque omnium sit omnino
pertur-

perturbationum ἐπλήττειν, obturbare animum, externare, circumvenire, hinc facile factum fuit, ut verbo uno ad omnes uterentur. Secus de altero illo ἔργον. Hoc enim, quod sciam equidem, haud temere nisi de perturbatione adhibetur, cuius non utcunque deflectere, verum attollere sit animum οὐ τὸν ἐκ φαντασίας σεμνότητα, ut Stoici dicunt. Id sane irarum proprium ac θυμός. Itaque, quod Vir Doctissimus, Birrius, ibi annotat; traxisse hoc quoque fortasse Clementem ex Romana consuetudine; In tantum irarum elati sunt; ratio mihi videtur, ut vere dicam, nonnihil diversa. Quippe Clementem par est, si Latinum hoc habuisset in animo, potius fuisse redditurum, ἔννέχθησαι, vel etiam illo superiore ἐπίγεθησαι, quam sane dictrum ἐγέθησαι. Enimvero, unum habent Latini verbum efferre, quo utrumque significant, & in sublime attolli, & a via recta quaquavorsum abripi. Hoc, veluti cum Cicero: Dolore efferri, & iracundia largius digredi, quam decet: quorum posteriore membro prius exponitur, ut efferri, sit idem ac longius digredi, quam decet. Illud, ut cum ipse: ea elatio animi, quae cernitur in periculis. Et Lucilius apud Nonium: In quibus efferimur rebus, id est, superbiis. At Graeci unum ex αἴρω compositum, quod, ut hoc Latinorum, utrunque valeat. Id autem ἔργον. Alterum ἔργον, factum alia cum Præpositione indidem, sed minus late patens, quoque id melius explicant, quod est Latinis extollere, vel in altum efferre. Itaque ira efferri vel gaudio æque bene Latinis dicitur, ac efferri superbia. Ut græcis, utroque horum vitiorum ἔργον. Superbia ἔργον, Græci optime. Ira non adeo usitate: hac enim ἔργον melius. Itaque, nisi

fallor, minus ad rem Clementis appositum istud
εἰρήθησαν Boissi.

Ac si quidem ita diserte scriptum id verbum reperiretur in Clemente, non esset abs re, duriorem græcismum, vel, ut dicam sic, e Latino satum, tum excusare, quo nil moveretur loco. Multa enim Græcos recentiores latinissare, cum structura, tum etiam verbis; qualia sunt illa Ignatii ἀκηπταὶ ac δεπόσιτα, & εἴξεμπλάριον, & δεσέργωρ. Plane ad eundem modum, quo ex Græco multa item in Chaldaicas atque Syriacas interpretationes illapsa sunt. Nam de Phrasibus hebraicis, quot in novo usuveniant Fœdere, nota res est. Et in Ignatio illo ipso videor mihi notare Syriasmos. Ac Birrius nonnulla de isto Græcorum Latinismo, doce pro suo more ac prudenter, monuit ad Clementis τόπου ἐδωκεν cap. 7. nonnullis e novo Fœdere ibidem collatis; nempe Act. XXV: 16. τόπου τε ἀπολογίας λάζοι, & Hebr. XII: 17. μετανοίας γὰρ τόπου ψχ εὑρε. In quibus tamen lubentius, quam cum Pricæo Latinismum, aut, cum aliis, qui huc ex Livio adduxere, pœnitendi locum, equidem Hebraismum caussarer. Est enim Talmudicorum eodem omnino sensu dicere: וְרֹמֶם נִזְמָן. Hæc ergo, si Clementis haberent Libri εἰρήθησαν. Nunc vero, cum emendationem hanc agnoscamus tantum ex conjectura, profecto videndum, ut ne magis conjectori, quam auctori licentia latinissandi tribuatur. Quod autem iræ videtur dare Annæus Seneca: Extollit animos & incitat: id plane quidem est εἰρίγειν. Sed alio pertinet. Quippe ad initium, quod alii non secundum Stoicos, esse volebant iræ, amplificandi animos & exaggerandi. Ego, si

si aliquid oporteat emendari, alio me conferrem. Eſſet mihi, ut Lucianus ait, μία ἀγνογεῖτις ἀβρο-
χος. Videlicet ea ratio, per quam immutatur
quidem aliquid, ſed nil mutando. Id mihi vide-
tur fieri ubi nulla neque additur littera, neque de-
trahitur, neque porro invertitur, at duplicatur
modo eadem. Nempe enim ampliari tum citius
dixerim aliquid, quam commutari. Ac vide quæ-
ſo, (Quid enim vetat hoc minime alienum inferre?)
num eadem ratio mederi poſſit loco Ciceronis ad
Attic. L. 13. ep. ut olim, 39. ut nunc 40. *At*
vellem deguſtasse aliquid de fabulis. Nam eruditio-
rum eſt ad hæc plane inanias videre.

Legendumne, inquam; *At vellem deguſtasse ali-
quid de Fabulis?* Redibat ſcilicet ex Hispania tum
Cæſar, qua de re ibi Cicero agit; poſt bellum
contra Pompeji Liberos. Et quidem Fabullum
in Hispania per ea tempora novimus aliquem e
Catullo: *Nam sudaria ſetaba ex Iberis Miserunt mibi
muneri Fabullus, & Verannius.* Cæterum ego Fa-
bios existimarem fuiffe, qui ſic a Tullio per jo-
cum appellarentur Fabulli. Nam Fabullus, &,
credo, Faburius, quod aliquando in Lapidibus,
ὑπονομή Fabii, uti Tertullus Tertiī. Horum
Fabiorum, ſi opus numero plurium ſatisfieri, duo
erant, de quibus intelligi perquam commode Ci-
cero poſſit. Alter Q. Fabius Maximus. Nam hunc,
volente Cæſare, triumphaturum de Hispanis paulo
poſt, quid tam veriſimile, quam Ciceroni, cum
ea ſcriberet, inauditum jam in Tusculano, verbo
ut dicam ipſius, ἀνεμοφόρητον aliquid? Quippe qui
enim Fabius ſuſiectus Consul contra morem ma-
jorum triumphaverit, ex Capitolinis Fastis, III.

Non. Octobr. cum illa, inquam, Cicero scripsisset, ut facile colligo, circa initium Sept. ejusdem anni. Itaque ratio temporis congruit, ut Cicero tum ex Attico, tali ac tanta de re scisse vellet. Res autem ipsa sic, ut jocose pro more suo quæreret. Nam & Dione teste, & aliis, ridiculus ille triumphus plane, hominis μηδὲν ἴδια καθωρθώσαντος. De altero, cur potissimum Cicero sciscitaretur, haud facile dixerim: neque enim omnia illorum temporum comperta sunt nobis. Nisi quod e Cæsarianis Hispaniensibus maxime scio fuisse C. Fabium Hadrianum, quadriennio ante, ut censem, Propræt. Hispaniæ, de quo multa Cæsar primo Civilium, & Dio. En ergo, de quibus possit festive dici a Cicerone: *At vellem degustasse aliquid de Fabulis: id est, a te mihi scriptum, adhibito etiam scite verbo degustandi, nempe ad Fabulos vel Fabios.* Nam Fabii, ut Plinius, a Fabis. Fabarum est autem, eduliorumque, degustari. Quamquam, dum hæc scribo, venit in mentem, etiam atque etiam posse cum hac allusione, retineri vulgatum *fabulis*. Dum tamen id non a recto *fabula* declinetur, quod interpretes faciunt, verum a *fabuli*, minutæ fabæ. Sicuti Plautus: *Nucibus, fabulis, ficillis.* Et Cato de R. R. *fabulos albos tres.* Sic autem quæsiverit Cicero, eleganti sane dicto, vel de uno illo Fabio Maximo, an essent vera, quæ ad se se adeo mira ferebantur in Tusculanum? Scilicet mensibus tribus reliquis futurum Consulem, etiamque triumphaturum. Sed vellem aliquid degustasse de *fabulis*, id est, εν ανημοῖς, ut solet, de Fabio. Aliiquid mihi a te de Fabis appositum, quod degustaretur. Cum præfertim hoc μετωρυμίας more sciamus Tullium nostrum

strum apprime delectatum, qui Poculum, ut Plutarchus narrat, Diis dedicans, priores quidem sui nominis ac gentis expressit litteras M. T. pro eo autem, quod sequi debuit, Cicero, ἐρέειντον ἔτος γενεσε. Quique in Cluentiana sic luserit de T. Guta & Bulbo: *Atque etiam conditor totius negotii Guttam aspersit huic Bulbo.* Sequitur ad Attic. Sed coram, ut scribis. Verum est, omnis illa quidem Epistola mirum in modum cum obscura, tum corrupta. Quam ego pro meo modulo, ut multa in iis litteris, & illustrare sum conatus & emendare.

Hæc igitur litteræ duplicandæ ratio, quæ me jam avocat nimium diu, cogitarem hoc loco, possetne quadrare in Clementem, ac sane etiam in Hesychium. Sic. Est verbum apud Aristophanem Equit. εἰσηρρήσεν, hoc versu: ξ γαρ εἰσηρρήσεν εἰς τὴν οὐμίαν. Ad quem Interpres, cum annotasset, in quibusdam Libris inveniri scriptum εἰσέρρησεν (credo, quod aliquis descriptor notiori verbo sit magis delectatus) hæc ait: αὐτὶ τῷ εἰσηλθεν, εἰσεπέδησεν. ὡς βίᾳ καὶ ἀναιδῶς τῇ πολιτείᾳ προελθόντος αὐτικὴ δὲ οὐ λέξις. Eo respicit absque dubio etiam Etymologus. Habet enim εἰσηρρήσεν, neminem auctorem laudans, explicatque ad rem. Cæterum ambigens, ab εἰσερω, τὸ εἰσέρχομαι, fiat, anne ab εἰσέρρω. Itaque εἰσηρρήσεν, unica g littera duplicata superat Hesychianum istud εξηγηταν. In quo, si pro εἰς, quæ notat accessum, ejus oppositum ξ. recessum significare intelligatur, atque illa deinde, quam dixi, littera duplicitur; jam, ut εἰσηρρήσεν irrupit, sic εξηρρήσας facile sit erumpere: nihilque adeo diversum ab eo, quod est, εξωγμησας; quoque suum illud explicavit Hesychius.

Quin

Quin utrumque admodum viæ proprium, cuius affectus, ut inquit Seneca, totus concitatus & in impetu doloris est, tum ut solitum quietumque egrediantur habitum. Quod si ἔξηγοσαν accipiam, prout aliis, atque his etiam, ad Te litteris exponebam, essent in promptu illa ejusdem Philosophi: Horrenda facies depravantium se. Nec, si mutandum aliquid, ille cariturus omnino ratione videretur, qui (etsi minus probante me) intacta & vocali, mallet & vertere in λ atque ita facere ab ἔξαλιω, ἔξηλισαν. ἔξηλικες ἐμὲ γε ἐκ τῶν ἐμῶν, Aristoph. Nub. Unde Plautus Men. *Quem ego hominem, si vivo, vita devolvam sua.* Quasi vero apud nostrum ἔξηλισαν diceretur cum ἐλλείψῃ pronominis ἑαυτός, devolverunt sese. Haud inusitata quidem illa Græcis, ut neque Latinis. Qua & Ignatius utitur ad Ephesios ἀναζωπυρίσαντες ἐν αἴρεσι θεοῖς: Vet. Int. ad verbum: reaccidentes in sanguine Dei. Ubi Junius apud Usserium conjiciebat: φιλανθρωπίαν ἀναζωπυρίσαντες. Haud male; nisi prior illa vox olim interpolati fuisset Ignatii. Animadvertis, Rodulphum Gualtherum in Polluce ipsum hoc verbum ἔξαλιω cepisse necessario cum eadem ἐλλείψῃ, dum hæc: τὸ δὲ κυλίσαι, καὶ αλίσαι ἐρεῖς καὶ ἔξαλίσαι, vertit utrumque: *Volvere etiam, saltare & exilire vocabis.* Nihil tamen Seberus ibi. Latini quidem nil dubitant de suo, quod huic græco respondet, *volvere.* Hinc enim Virgilius: *volventibus annis.* Atqui, *anni*, ait Servius, *non volvunt, sed volvuntur.* Veruntamen quo progredior? Ecquis horum finis? Haud enim scio, tene major an me satias teneat. &c.